

ВІСНИК

3
(189)
П'ЯТНИЦЯ,
27 березня
2009

ВАЖЛИВО

Наглядова рада в СНАУ

14 березня 2009 року в Сумському НАУ відбулося чергове засідання Наглядової ради університету.

Навіть несприятливі погодні умови, що панували того дня на території Сумщини, не завадили членам Наглядової ради перед початком засідання оглянути матеріально-технічну базу університету, в тому числі нещодавно відкритий меблевий цех, комп'ютерні класи, гуртожитки та спорткомплекс, а також навчально-наукову виробничу лабораторію факультету ветеринарної медицини (віварій), яка є справжньою гордістю СНАУ, адже саме завдяки її існуванню студенти біолого-технологічного та ветеринарного факультетів мають можливість відпрацювати на практиці навички лікування тварин та догляду за ними.

В університетських теплицях присутні не тільки могли скуштувати свіженьких безнітратних огірків щойно з грядки та чіпсів нашого виробництва, а й упевнитися, що студенти агрономічного факультету СНАУ також мають реальну базу практики.

Оскільки на засіданні ради розглядалися також питання енергозбереження, присутні оглянули модернізовану котельню та нещодавно встановлені піролізні котли – обладнання, що дозволяє економити значні кошти.

О 13.00 розпочалося розширене засідання Наглядової ради, на яке також були запрошені проректори, директори навчально-наукових інститутів СНАУ та декани факультетів.

Про кадрове забезпечення СНАУ доповідав

проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи В.М. Жмайлов. В обговоренні взяли участь В.П. Буркат, О.В. Лісовий, Ю.О. Глуходід, М.П. Соловей, М.П. Хоменко. Обговорювалися питання діяльності докторантури, наукових шкіл, організації конференцій, наукових дискусій молодих вчених, плінності кадрів, відповідальності завідувачів кафедр за кадрове забезпечення їхніх підрозділів.

Члени Наглядової ради звернули увагу на необхідність вирішення питань своєчасного захисту кандидатських дисертацій

аспірантами та здобувачами, активізації роботи інституту підвищення кваліфікації викладачів шляхом проведення стажування у провідних навчальних закладах, науково-дослідних установах та передових сільськогосподарських підприємствах.

Про заходи по енергозбереженню в Сумському НАУ доповів головний енергетик СНАУ О.В. Радіонов. В обговоренні взяли участь В.І. Ладика, Т.Д. Іщенко, Ю.О. Глуходід, М.П. Соловей. Обговорювалися питання економічної політики щодо вартості природного газу для бюджетних організацій, проблеми субсидій, структура витрат «газ+електроенергія», доля навантаження енерговитрат на загальний фонд.

Отже, сподіваємося, що всі ці питання зрештою будуть вирішені позитивно.

ювілей

Вітаємо з ювілеєм!

Нещодавно, а саме 27 лютого, відсвяткував 70-річний ювілей голова Наглядової ради СНАУ **Валерій Петрович Буркат**, професор, доктор сільськогосподарських наук, академік УААН, заслужений діяч науки і техніки України, двічі лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, кавалер ордена «За заслуги» II і III ступеню, лауреат премій ім. В.Я. Юр'єва національної академії наук та «За видатні досягнення в аграрній науці» Української академії аграрних наук.

Масштабність цієї особистості просто вражає. Щоб перерахувати всі досягнення Валерія Петровича в галузі тваринництва, замало буде навіть нашої газети. Але коло його інтересів не обмежується тільки суто фаховими питаннями: як громадянин і патріот, професор Буркат дбає про збереження

національної пам'яті українців, розбудову української держави.

Його ім'я вже навечно вписане золотими літерами в історію світової науки. Його наукова школа широко відома не тільки в Україні, а й далеко за її межами. І нам надзвичайно приємно, що із Сумським національним аграрним університетом ювіляра поєднують давні дружні зв'язки. Досить зазначити тільки, що наш ректор В.І. Ладика – професор, доктор сільськогосподарських наук, член-кореспондент УААН, – теж має честь бути учнем Валерія Петровича.

Ми щиро бажаємо ювіляру невичерпної енергії та творчого натхнення, міцного здоров'я, любові і вдячності учнів, поваги колег, родинно-

го затишку і добробуту. Нехай Ваша, шановний Валерію Петровичу, невтомна праця, Ваші знання і досвід, високий професіоналізм, мудрість і зрілість ще довгі роки слугують на благо вітчизняної та світової науки та сприяють процвітанню нашої держави!

особистість

Життя прожити — не поле перейти

25 березня виповнилося 80 років відомому вченому, доктору сільськогосподарських наук, професору Олексію Гнатовичу Жатову. Вже 30 років його життя пов'язане з Сумським національним аграрним університетом. Тут він проявив себе як талановитий співробітник, а як член професорсько-викладацького колективу став ініціатором багатьох наукових досягнень на аграрному факультеті, зробивши вагомий внесок у створення високопродуктивних сортів конопель та соняшнику. Щиро захоплена і віддана науці людина, він щедро ділиться багатим досвідом і майстерністю із студентами і колегами. Ювілей такого видного вченого – подія для СНАУ.

Шановний Олексію Гнатовичу!

На Ваших наукових та навчальних працях вихова-

лося і вчиться не одне покоління студентів. Енциклопедизм, суворість і проникливість думки, вимогливість професійної оцінки здобули Вам репутацію метра і авторитет наставника.

Навчені Вами в співдружності з колегами і підготовлені під Вашим дбайливим і мудрим керівництвом

кандидати і доктори наук складають нині загін вітчизняних фахівців в галузі рослинництва. У наукових колах почесно бути учнем Олексія Гнатовича Жатова. Ваша праця дуже результативна і корисна для нас, а досвід просто безцінний!

закінчення стор. 3

У березні святкують ювілей:

1 березня – **Сидорчук Віта Іванівна**, гардеробник навчального корпусу;
 6 березня – **Кириченко Олексій Іванович**, механік машинно-тракторного парку;
 7 березня – **Олійник Оксана Вікторівна**, старший лаборант кафедри кібернетики та інформатики;
 8 березня – **Райнер Пльойзе**, координатор міжнародних проектів відділу міжнародного співробітництва, а також **Гончаров Віктор Володимирович**, старший викладач кафедри землевпорядкування та кадастру;
 10 березня – **Матлаш Віталій Анатолійович**, старший викладач кафедри фізичного виховання;
 12 березня – **Рибалко Наталія Олексіївна**, асистент кафедри економіки і контролінгу;
 13 березня – **Щербаков Олександр Іванович**, водій МТП;
 19 березня – **Пономаренко Ніна Миколаївна**, доцент кафедри виробничого менеджменту і підприємництва;
 20 березня – **Чепульська Валентина Миколаївна**, провідний фахівець інституту післядипломної освіти та дорадництва, а також **Нагорна Тетяна Миколаївна**, оператор газифікованої котельні теплового господарства;
 21 березня – **Фільченко Федір Миколайович**, водій МТП, а також **Бровченко Світлана Леонідівна**, старший лаборант кафедри ботаніки та фізіології с.-г. рослин;
 23 березня – **Геєнко Микола Юхимович**, старший викладач кафедри вищої математики, а також **Горогодський Артем Володимирович**, провідний інженер-програміст центру інформаційних технологій;
 25 березня – **Жатов Олексій Гнатович**, професор кафедри рослинництва, а також **Гунько Євген Пилипович**, доцент кафедри технології кормів та годівлі тварин;
 26 березня – **Кисьль Олександр Володимирович**, директор Роменського коледжу СНАУ;
 27 березня – **Головко Микола Дмитрович**, технік навчально-науково-виробничої лабораторії;
 30 березня – **Курочкіна Любов Павлівна**, старший викладач кафедри фізики і прикладної механіки, а також **Шевцов Олексій Іванович**, водій МТП.

Вітаємо наших шановних ювілярів, а також всіх співробітників СНАУ, хто святкує свій день народження у березні, бажаємо їм міцного здоров'я, бадьорості, успіхів та сонячного настрою!

газета

Вісник Сумського національного аграрного університету

заснована у 1991 році.
 Мова видання - українська.
 Реєстраційне свідоцтво СМ №376/35-пр від 22 лютого 2007 р.
 Редактор: А.Самсоненко
 Комп'ютерний набір: О.Мовчан
 Верстка: С.Чернойван
 м.Суми, вул.Кірова 160 каб.
 221 головний корпус
 http://www.sau.sumy.ua
 Газету набрано і зверстано в інформаційно-видавничому центрі СНАУ

Тираж - 2000 примірників.
 Замовлення № від

міжнародне співробітництво

Програма імені Фулбрайта інформує

Програма ім. Фулбрайта рада повідомити про нагородження Романа Косодія грантом для стажування у США протягом 2008-2009 академічного року. **Роман Косодій** – доцент кафедри фінансів Сумського національного аграрного університету. За його плечима – стажування у США, Угорщині, Білорусі, участь у міжнародних конференціях та семінарах. Він також є партнером проекту фінансової освіти для населення з низькими доходами, ініційованого MicroFinance Center CEE and NIS. Він проводить тренінги з фінансової освіти для вразливих груп, і досвід США з розробки альтернативних способів надання додаткових фінансових послуг за допомогою інформаційних і кому-

нікаційних технологій буде для нього дуже корисним. Роман Косодій отримав запрошення від College of Business and the Department of Agriculture and resource economics, де він зможе спілкуватися з науковцями, студентами та матиме доступ до реєстрів Global Social and Sustainable Enterprise Program. Найстаріша програма наукових обмінів Сполучених Штатів Америки для студентів та науковців діє з 1946 року. Нині вона представлена у 155 країнах світу. Щорічні гранти фінансуються американським урядом і створені за ініціативою сенатора Вільяма Фулбрайта. Пройшовши конкурсні випробування, талановиті науков-

ці, студенти та громадські діячі більшості країн світу можуть проводити дослідження, викладати або вчитися в Америці. Американські вчені, відповідно, мають таку ж можливість творчої самореалізації у інших країнах.

Програма ім. Фулбрайта в Україні діє вже п'ятнадцять років, протягом яких понад 400 українських науковців та студентів проводили дослідження та навчалися у США. Для більшості з них отримання фулбрайтівського гранту стало відправною точкою, виходом на вищий рівень у

професійному житті і особистісному вдосконаленні. Програма є відкритою, і кожен, хто бажає, може спробувати свої сили. Детальна інформація на сайті www.fulbright.org.ua.

самоврядування

У СНАУ вибори!!!

СНАУ вітає студентку 2 курсу факультету харчових технологій Ірину Герасименко з обранням на посаду студентського ректора! За неї проголосувало 75 делегатів від факультетів. Другим кандидатом на посаду студентського ректора був Дмитро Гаврилченко з будівельного факультету, він отримав 23 голоси на свою користь.

У попередньому скликанні ОСС (органи студентського самоврядування) Ірина обіймала посаду студентського ректора з культурно-масової роботи. Очолювала «Волонтерський рух» СНАУ. Вона є координатором проектів у Миській молодіжній громадській організації «Студентська республіка». Минулого року перемогла на міському конкурсі «Студент року - 2008» у номінації «Громадська діяльність». Серед основних пріоритетів її передвиборчої програми підтримка студентських наукових ініціатив, популяризація спорту серед студентів та співпраця з іншими ВНЗ.

Попередньому студентському ректору Катерині Баришевіч на цій посаді вдалося провести ряд заходів, і, об'єднавши зусилля ініціативних груп студентів при проведенні благодійної акції «Серце дитини» та «Св. Миколай, до сиріт завітай», зібрати кошти для допомоги дітям-сиротам місцевого спеціалізованого будинку дитини; започаткувати дебатний клуб «Свобода слова» за участю представників усіх ВНЗ нашого міста; отримати для студентів картки з логотипом ОСС СНАУ та 3% знижками в

супермаркетах «ЕКО»; організувати проведення «Днів довкілля», дискотек та конкурсів («Містер СНАУ») тощо. До речі, Ірина - це вже четвертий студентський ректор СНАУ. За її словами, кожен студент має відчувати себе патріотом ВНЗ, в якому вчиться, і ОСС необхідно проявити в цьому ініціативу. Ірина переконана, що до створення елітного навчального закладу мають докласти зусиль, в першу чергу, студенти. У такому університеті кожен зможе отримати якісну освіту та реалізувати свої творчі й наукові здібності. Ірина також зізналася, що її завжди мотивує народна мудрість, яка стверджує: шлях здолає той, хто рухається вперед. Сподіваємось, результати роботи нового складу студентського самоврядування стануть цьому прикладом, і невдовзі ми будемо свідками того, як студентське життя в університеті отримує нове дихання!

Уляна Зимна

робоча зустріч

Ветеринари приймають гостей

18 березня 2009 року в Сумському національному аграрному університеті працювала делегація у такому складі: голова державного комітету ветеринарної медицини П.І. Вербицький;

Богдан; ректор СНАУ В.І. Ладика; проректор з наукової роботи Т.І. Фотіна.

Члени делегації ознайомились з роботою навчально-наукового інституту тваринництва та ветери-

заступник голови Сумської облдержадміністрації В.І. Сапсай; начальник головного управління ветеринарної медицини у Сумській області О.А. Власенко; директор Сумської державної біологічної фабрики В.М. Дзюба; директор державної лабораторії ветеринарної медицини у Сумській області В.С. Ковальчук; начальник управління ветеринарної медицини м. Конотоп В.Ф.

нарної медицини. Впродовж зустрічі була обговорена програма по створенню біотехнологічного науково-виробничого центру Сумського НАУ на базі Сумської державної біологічної фабрики та регіонального науково-виробничого центру СНАУ на базі державних лабораторій ветмедицини Сумської та Чернігівської областей.

післядипломна освіта

Навчаються бібліотекарі

В Україні розроблено Національну доктрину розвитку освіти у XXI сторіччя. В одному з її розділів зазначено: «Державна політика в галузі освіти, навчання та зайнятості населення здійснюється відповідно до світових тенденцій розвитку неперервної освіти – освіти впродовж життя». Післядипломна освіта є системою фахового вдосконалення громадян, яка забезпечує оновлення, розширення, поглиблення професійних знань, умінь і навичок.

Витрати на освіту дорослих – це капітало вкладення інвестицій в будь-якій установі, організації, на будь-якому підприємстві. За даними спеціалістів США, 1 долар, інвестований у підвищення кваліфікації працюючих, приносить 30 доларів прибутку. Це добре розуміють і в Україні. На сьогодні в Україні функціонує більше 500 навчальних закладів післядипломної освіти, 8% з них – Міністерства аграрної політики.

На базі бібліотеки коледжу СНАУ відбулося практичне заняття для бібліотекарів – слухачів курсів під-

вищення кваліфікації Сумського інституту післядипломної освіти. Заняття проводилось в читальній залі бібліотеки коледжу СНАУ. Через мультимедійний проектор присутнім були показані найбільш яскраві сторінки життя навчального закладу, що охоплюють всі сторони навчально-виховного процесу.

Перед присутніми виступила завідувачка бібліотекою коледжу СНАУ Ментенко Лідія Олександрівна, яка дала розгорнуту характеристику роботи бібліотеки. В своєму виступі Лідія Олександрівна звернула увагу присутніх на те, що за оцінками експертів ООН, бібліотеки американських університетів не тримають підручників дворічної давності, бо вони вважаються застарілими. На жаль, у нас такої можливості немає, але бібліотечний фонд поповнюється новими підручниками щорічно не менше ніж на 20 тис. грн. Крім того, в коледжі на базі бібліотеки створена база електронних підручників та посібників, розроблених викладачами коледжу, які можна використовувати при під-

готовці до занять. Особливо це актуально для студентів заочної форми навчання.

Ніщо не закінчується так швидко, як практика на виробництві. Ось чому характерною рисою освіти повинно бути постійне оновлення її змісту в тісній взаємодії з практикою. Практичне заняття із слухачами курсів провела бібліограф Гузовська Тетяна Миколаївна, яка ознайомила присутніх з системою роботи автоматизації бібліотек «Ірбіс» і практично продемонструвала, як проходить процес комплектування, систематизації, каталогізації, читачького пошуку тощо.

Зокрема, присутніх зацікавила технологія внесення підручників до електронного каталогу.

Найвищий рівень людської діяльності – творчий, досягти якого можна, розвиваючи творчий потенціал особистості. Саме цю тезу добре розуміє бібліотекар читальної зали коледжу СНАУ Красуля Яна Миколаївна, яка разом із студентами І курсу обліково-фінансового відділення підготувала для слухачів курсів підвищення кваліфікації літературно-музичну композицію, присвячену творчості нашого поета-

земляка з Білопільщини – Олександра Олеся.

З великим задоволенням і захопленням всі присутні в залі перегортали сторінки життя видатного поета разом із студентами, що готували і проводили цей захід.

Поталова Наталія Іванівна висловила від імені всіх присутніх велику подяку працівникам бібліотеки за їхню працю і розуміння того, що самі руїни залишаються від суспільства, де не приділяють належної уваги освіті і науці. Освіта через усе життя – це право жити завтра.

Самойленко А.М., заступник директора з виховної роботи Сумського коледжу СНАУ

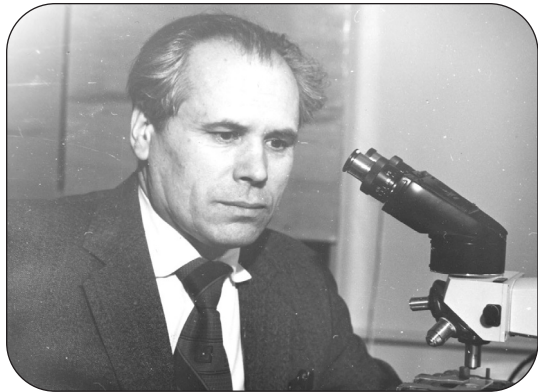
Життя прожити — не поле перейти

закінчення. початок стор. 1

Слово ювіляру

Олексію Гнатовичу, скажіть, будь ласка, як Ви починали свій життєвий шлях в науку?

Мати й батько мої працювали в колгоспі та змалечку привчили мене любити рідну землю. Війна перешкодила закінчити школу, а атестат зрілості отримав, коли вже виповнилося 20 років. Відразу ж вступив до Харківського сільськогосподарського інституту. Після закінчення вищу півтора роки працював агрономом Хомутівської конопленасінневої станції в Курській області. Потім три роки навчався в аспірантурі Всесоюзного науково-дослідного інституту луб'яних культур у місті Глухові. 3

цим закладом пов'язано цілих 23 роки життя. Саме там я пройшов ступені молодшого, старшого наукового співробітника, завідувачого лабораторією генетики та цитології, захистив кандидатську та докторську дисертації. Був завідувачем лабораторії генетики і цитології Всесоюзного науково-дослідного інституту луб'яних культур, займався виведенням нових високоврожайних сортів конопель.

А як потрапили до СНАУ?

Мабуть, я так би й залишився в Глухові, якби в Сумах не відкрилась філія Харківського сільськогосподарського інституту. Новому навчальному закладу потрібні були кадри. Тому я очолив першу кафедру на агрономічному факультеті рівно 30 років тому назад. Окрім основної роботи, тривалий час виконував обов'язки проректора з наукової роботи.

Якими науковими питаннями Ви тоді займалися?

Тоді особливу увагу приділяли генетико-селекційним дослідженням культури соняшнику, які стосуються питань міжвидової та внутрішньовидової гібридизації, використання чоловічої стерильності, гетерозису, мутагенезу, стійкості рослин до хвороб та шкідників.

І які результати отримали?

Глибоке вивчення біологічних особливостей соняшнику, використання створеного вихідного селекційного матеріалу дозволило нашим науковцям В.І. Троценку, А.В. Мельнику, В.І. Нагорному та іншим разом зі мною одержати ряд сортономерів і сортів, занесених до Державного Реєстру сортів рослин України. Серед них важливе місце займають сорти Постолянський, Сумчанин, Час та Онікс. На сьогоднішній день в державному сортопробуванні перебуває сорт Хуторянин, який відзначається не тільки врожайністю, але й коротким вегетаційним періодом та низькорослістю. Впровадження цього сорту дозволить проводити збирання в більш ранні строки та зменшити рівень виснаження ґрунту.

Я чула, що Вас нагороджено орденом?
Так, за досягнення у виведенні нових сортів конопель у 1971 р. я був нагороджений орденом Трудового Червоного прапора.

А які риси характеру Вам допомагали у Вашій праці?
Мабуть, почуття відповідальності та обов'язкового виконання обіцяного, пунктуальність і вимогливість як до самого себе, так і до інших. А ще потрібно бути завжди на передньому рубезі науки, щодня рухатися вперед. Жодну новинку, цікаву гіпотезу не треба залишати поза увагою, вони повинні спонукати до аналізу та експерименту. Це визначає справжнього науковця.

Редакція газети, приєднуючись до численних поздоровлень колег, сердечно вітає нашого вельмишановного Олексія Гнатовича з 80-річчям і бажає йому доброго здоров'я, збереження дослідницького ентузіазму на довгі-довгі роки, здійснення всіх творчих планів, сімейного затишку та добробуту.

З ювіляром спілкувалася Лариса Самсоненко

сторінки історії

Гетьман Іван Мазепа: правда історії проти міфів

Особа Івана Мазепи й роль, відведена йому в історії, вже три століття поспіль одержує полярні, взаємовиключні оцінки. 1860-го року видатний український історик М. Костомаров писав, що образ Мазепи ще чекає на неупереджену історію, що змалю-

вала б його не під впливом погляду, припустимого в першій половині XVIII століття. Постаць гетьмана І. Мазепи – надзвичайно складна і драматична і не потребує ідеалізації, і, тим більш міфологізації. Діячів нашої історії слід знати та сприймати такими, якими вони дійсно були, а не робити з них героїв чергової чорнобілої легенди. Якими б не були в дійсності історичні події, кожна держава і народ, причетні до них, будуть зацікавлені у власній версії. Проте, щодо України І. Мазепа чинив по-своєму щиро.

Найчіткіше політична позиція Івана Мазепи окреслена в Конституції 1710 року, укладеній вірним мазепинцем, одностайним і продовжувачем його справи в еміграції гетьманом Пилипом Орликом.

Свою актуальність і високим рівнем демократичності цей документ багато в чому випередив ідеї Французької революції.

Уже навіть це має застерегти нас від односторонніх оцінок. Особистість і справи цього безсумнівно видатного діяча суперечливі й неоднозначні. Мазепа – людина європейської освіти, політик культури бароко, з притаманним їй потягом до тонкої, запутаної інтриги та високим, декоративним естетизмом, що відбився не тільки у чудових, споруджених на його власні кошти, храмах, але й в особистій сфері. Його життя – захоплюючий авантюрний роман.

Булава І.Мазепи дісталася 1687 р., і за короткий час гетьману вдалося суттєво зміцнити державну владу в Україні.

Розбудувувались храми, монастирі, Києво-Могилянська колегія набула статусу академії, змінився зовнішній вигляд гетьманської столиці Батурина.

Гроном серед ясного неба стала для Петра І звістка про перехід І.Мазепи на сторону залякотоного ворога царя – шведського короля Карла XII.

У 1708 році гетьман І. Мазепа та його оточення здійснили воєнно-політичну акцію, спрямовану на визволення від московського протекторату. Засобом досягнення мети мало стати використання іноземної військової сили – армії шведського короля Карла XII. Що спонукало гетьмана до переходу на сторону Карла XII? Чи були об'єктивні причини для такого кроку? Аналіз історичних подій свідчить, що заздалегідь гетьман не готував "зраду". Це рішення стало результатом послідовної політики царя Петра І щодо знищення автономного статусу Гетьманщини у складі імперії Романових. Іншими словами, зміцнення імперії суперечило інтересам Гетьманщини.

Найбільш виразно ці протиріччя виявились в період Північної війни (1700 – 1721 рр.). Багатьом не подобалося, що гетьман здійснював вигідну для царя політику, адже тягар Північної війни лягав на Україну.

Події 1708-1709 рр. були для гетьмана трагедією. Він опинився в ситуації складного вибору: або піти у відставку і спостерігати за знищенням автономії Гетьманщини, або зробити відчайдушний крок, яким став його перехід на бік шведів. У зверненні до війська І. Мазепа, зокрема, закликав: "Браття, прийшла наша пора", скористаємось нагодою, захистимо на майбутні часи нашу свободу і права козацькі від зазіхань! Прийшов час скинути з себе ненависне ярмо і зробити нашу Україну країною вільною та ні від кого незалежною".

Як відомо, акція І. Мазепи завершилась розгромом Батурина та Полтавською катастрофою. Як писав згодом П. Орлик, "Україні, заляканої долею Батурина, забракло мужності виступити

разом з нами". Важливу роль відіграло релігійне питання, оскільки шведи були носіями іншої релігії. Це значною мірою пояснює, чому багато козаків та селян не пішли за Мазепою.

Якби плани І. Мазепи вдалися, Наддніпрянська Україна здобула б державну незалежність уже 1709 р. й, можливо, зберегла б її. Однак історія не знає умовного способу. Крах задумів І. Мазепи визначив швидку ліквідацію автономії Гетьманщини при одночасному відновленні на Правобережжі необмеженої кріпосницької влади польської шляхти.

Іван Мазепа став знаковою постаттю української історії, зумовив появу ідеології "мазепинства" – ідеології українського національного визволення, без якої неможливі були б спроби здобути незалежність в 1917 – 1920 рр., а також 1991 р.

Л.І.Рожкова, доцент кафедри ДГД та українознавства, Н.М.Кузьменко, старший викладач

оцінки. 1860-го року видатний український історик М. Костомаров писав, що образ Мазепи ще чекає на неупереджену історію, що змалю-

працевлаштування

Зробити перший крок

У нашому університеті вже стало традицією приймати гостей на регіональному навчально-практичному заході з питань техніки пошуку роботи та працевлаштування випускників «Ярмарок професій». СНАУ визначив свої пріоритети в цьому напрямку: відшукати дієві механізми подолання безробіття серед дипломованих випускників, бо випускники вишу повинні виходити за його межі з конкретною перспективою першого робочого місця.

Слово безпосереднім учасникам і організаторам чергового Ярмарку професій, що відбувся в СНАУ 18 березня 2009 року.

Володимир Ладика, ректор СНАУ: Працевлаштування студента – це та мить, заради якої всі викладачі працюють, бо реалізація викладача – то успішні та кваліфіковані випускники. Проявити себе, розкрити власний потенціал, енергію молодості, використати шанси, стати професіоналом можна тільки на виробництві, отримавши необхідний досвід для подальшого життя та власної кар'єри. Дякую представникам господарств, як знайшли час відвідати цей ярмарок та взяти на роботу кращих. Мотивована людина обов'язково досягне мети. А вам, дорогі випускники, бажано знайти перше робоче місце та завжди виходити переможцями із жорсткої конкурентної боротьби.

Валерій Жмайлов, проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи СНАУ: Сьогодні настав день, коли ви узнаете, чого ви варті як фахівці, ярмарок професій – гарна можливість показати себе. Молоді

спеціалісти завжди будуть користуватися попитом, адже молодість – то завжди перспективність, свіжий погляд на справу та ентузіазм. Поспілкуйтеся з усіма підприємствами, які потребують спеціалістів вашого фаху і пам'ятайте, що під лежачий камінь вода не тече.

Катерина Глуходія, начальник відділу працевлаштування та військового обліку СНАУ: Завдяки Сумському аграрному, завдяки Ярмарку професій вдається на місці проводити відбір кращих студентів. На цьому заході були присутні 15 підприємств, які потребували спеціалістів – агрономів, економістів, менеджерів, інженерів-будівельників, землевпорядків, технологів. Наші постійні партнери – Сумський міський центр зайнятості, концерн «Укрросметал», Державна інспекція захисту рослин в Сумській області, Сумський інститут АПВ, ВАТ «Ощадбанк», ВАТ «Сумбуд», ВСК «Зоря» Роменського р-ну, а вперше взяли участь у Ярмарку професій ЗАТ «Технологія», ТОВ ВКФ «Вільшанські ковбаси», ТОВ АФ «Хоружівка» Недригайлівського р-ну. Взятю на

розгляд керівниками підприємств близько 160 резюме студентів-випускників, 31 випускник запрошений на співбесіду, 10 – на практику, з трьома досягнуто домовленості щодо працевлаштування. Кожен учасник ярмарку отримав буклет із анкетами випускників, план заходів університету на 2009 рік. До речі, наступний подібний захід відбудеться у листопаді 2009 року.

Сергій Сідліченко, заступник начальника головного управління агропромислового розвитку: Село потребує оновлення, а кадри завжди були суттєвою проблемою на селі.

Сільське господарство йде до великотварного, тому потрібні кваліфіковані спеціалісти, яких вимагає диктатура технологій, адже 100ц з гектара колись були мрією, а зараз стали буденністю. Молодь завжди є рушієм прогресу. У динаміці розвитку суспільства – ви в авангарді, а керівникам підприємств бажано отримати кадри, які вас не розчарують.

Студенти-випускники: Це дуже добре, що ми маємо змогу вибирати. На ярмарку розмовляли вже не з одним директо-

ром. СНАУ започаткував дуже гарну традицію і, безумовно, втілює дуже перспективну справу. Треба бути сучасними, розуміти потреби і країни, і студентства. Ми пишаємося своїм вишем.

Ярмарок відвідала Лариса Самсоненко

професійне свято

Головні будівничі держави

Кожного року другої суботи березня землевпорядна спільнота відмічає своє професійне свято – День землевпорядника України. З приводу цього свята ми запросили на розмову завідувачку кафедрою землевпорядкування та кадастру Сумського НАУ, кандидата економічних наук, доцента, Почесного землевпорядника України Наталію Кузін

Наталіє Василівно, розкажіть, будь ласка, про професію землевпорядника.

В усі часи найповажнішими людьми є землевпорядники, яких по праву можна назвати головними будівничими держави. Підтвердженням цьому є багаточисленні літописні та історичні свідчення про те, що професія землевпорядника виникла, відколи люди почали формуватись у спільноті й осіло жити на землі. Перші згадки про землемірів на теренах Київської Русі сягають 800 року. Складними були роботи, тому встановлення меж земельних ділянок і кордонів землеволодіння доручали найпоряднішим, найсумліннішим людям, які чітко дотримувалися загальноприйнятих правил та існуючих на ті часи інструкцій, чесно виконували доручену справу. В минулому залишилися і часи, коли землевпорядники (а тоді – землеміри) день у день у чоботях і фуфайці з кілочками за поясом та дерев'яною кроково-метрівкою в руках ходили та вклонялися землі, ставили кілочка-знаки на межах, а потім у конторі складали «під копірку» карти і плани полів, городів, посе-

лень...

Напевне, нині змінилися і фахові обов'язки та сфера діяльності фахівця-землевпорядника?

Так, безперечно. Сучасний землевпорядник має, як правило, вищу освіту, вільно володіє комп'ютером, іноземною мовою, знає

земельне законодавство, вирішує у правовому полі питання і проблеми, бере на себе відповідальність за прийняття рішень. Користується сучасною технікою (електронними тахеометрами, лазерними далекомірами, приладами супутникового зв'язку) та використовує у своїй роботі сучасні технології землевпорядного виробництва.

А як у цьому сенсі справи у СНАУ?

Навчити, виховати і сформувати особистість сучасного землевпорядника – непросте, але водночас почесне завдання стоїть перед нашим університетом і викладачами, які здійснюють підготовку землевпорядників. Цього року закінчується «перша п'ятирічка» по виконанню даного завдання. Це невеликий період для підведення підсумків, але результати є. Створена і працює в складі університету кафедра землевпорядкування та кадастру, яка забезпечує на високому рівні професійну підготовку майбутніх землевпорядників. Професорсько-викладацький склад кафедри поєднує в собі мудрість, досвід старшого покоління та досвідчених практиків і ентузіазм, енергію та бажання творити молоді. Маємо визнане право на підготовку бакалаврів із землевпорядкування та кадастру та отримали дозвіл на підготовку інженерів-землевпорядників. Практичну підготовку із землеустрою, методів та технологій землевпорядного проектування, земельного кадастру, набуття професійних навичок управління земельними ресурсами та контролю за раціональним використанням і охороною земель майбутні фахівці отримують при проходженні практики в установах, організаціях та

землевпорядних підприємствах Сумщини. Такий симбіоз теорії і практики при підготовці фахівців є запорукою, що випускник Сумського НАУ є адаптованим до вимог сучасного виробництва та ринкового економічного середовища.

Що Ви побажете майбутнім фахівцям?

Цього року Сумщина отримує перших інженерів-землевпорядників Сумського НАУ. Хотілося, щоб наші випускники пам'ятали, що справжніми землевпорядниками можна назвати лише тих фахівців, які постійно працюють над самовдосконаленням, вдосконаленням законодавчої та нормативно-методичної бази щодо розвитку земельних відносин та землевпорядкування з метою формування сталого економічного розвитку України, освоюють нові технології землевпорядного виробництва, їх професійні дії знаходяться у визначеному державою законодавчому полі. Ініціативи вам, наші випускники, натхнення та творчих звершень!

З нагоди професійного свята у цей березневий день з ніжним пролісковим подихом, що несе неповторну красу, натхнення і радість, вітаємо землевпорядників-науковців, землевпорядників-управлінців, землевпорядників-педагогів, землевпорядників-організаторів та всіх майбутніх землевпорядників – наших студентів з цим почесним і прекрасним святом. Зичимо всім міцного здоров'я, великого людського щастя, оптимізму, добра і процвітання!

Розмовляла Лариса Самсоненко

дослідження

Чи є нітрати в огірках теплиці СНАУ?

Ботанічний гурток "Флора" – осередок практичних навичок студентів в області еколого-біологічних наук

При кафедрі ботаніки агрономічного факультету СНАУ вже декілька років успішно працює ботанічний гурток. Студенти із задоволенням відвідують заняття, на яких, окрім практичних дослідів, проводять диспути, круглі столи, вікторини і конкурси. Кожного разу вони пізнають щось нове і цікаве про морфологічні, анатомічні, фізіологічні особливості системних і декоративних рослин, про їх систематику, походження, цілющі властивості тощо.

Гуртківці частіше за інших студентів беруть участь у конференціях, наукових форумах, олімпіадах. На початку навчального року студентки III курсу Сурган Вікторія і Могиленко Наталія та студентка I курсу Скляр Марина під керівництвом доцента кафедри ботаніки Кирильчук К.С. взяли участь у Всеукраїнській студентській конференції «Освіта, наука, релігія на захисті довкілля», яка відбулася в м. Києві в Національному молодіжному центрі «Екологічні ініціативи» під егідою Міністерства охорони навколишнього природного середовища. Крім почесних грамот і подяки ректору від імені організаторів конференції, молоді науковці отримали масу позитивних вражень від цієї поїздки.

Нещодавно відбулася університетська олімпіада з біології серед I-IV курсів, двоє переможців виявилися учасниками ботанічного гуртка. Це Осадчий Олександр, Мельник Галина і Скляр Марина. Університет делегує цих студентів в м. Дніпропетровськ для участі у Всеукраїнській біологічній олімпіаді, яка проходить у травні.

Всім відомо, що емпіричні знання набувають ваги за умов практичного підтвердження тієї чи іншої теорії. Тому

практичні заняття є невід'ємною складовою роботи гуртка. Нещодавно ми проводили дослідження по визначенню кількості нітратів у різних овочевих культурах. І в першу чергу нас зацікавила якість рослинницької продукції, яку вирощують в університеті. Виявилось, що вміст нітратів у тепличних огірках СНАУ знаходиться на дуже низькому рівні, що складає відповідно 0,0028±0,0006 - 0,0067±0,0004 % NaNO₃ на сиру речовину. Цей факт свідчить про те, що наші огірки являються екологічно чистим продуктом щодо нітратного забруднення. Крім того, ми наочно переконалися, що вміст нітратів в екзкарпії (кожурі) і в основі плода біля плодоніжки у декілька разів вищий, ніж в інших його частинах.

На жаль, в наших лабораторіях немає препаратів, за допомогою яких визначається вміст пестицидів, які неодмінно використовують при вирощуванні рослинницької продукції, та дозиметра для визначення рівня радіоактивного забруднення, тому ми не можемо обґрунтовано стверджувати про її повну екологічну чистоту. Але, сподіваємось, що настануть часи, коли держава зверне увагу на положення, в якому опинилася наука за останні 20 років. Адже матеріальне оснащення наукових лабораторій у вищих навчальних закладах на сьогоднішній день не відповідає не тільки європейським стандартам, а знаходиться на рівні, нижчому за радянський. Така ситуація неприпустима. Наука покликана приносити користь людям! Якби на всіх рівнях влади це зрозуміли, люди б могли знати сьогодні напевне, яку воду вони п'ють, які продукти вживають, яким повітрям дихають і що треба робити для того, щоб середовище нашого існування було дійсно людським.

Член ботанічного гуртка «Флора» студентка III курсу агрономічного факультету Н. Могиленко

міжнародне співробітництво

Наші на світових конференціях

Ветеринари в Єгипті

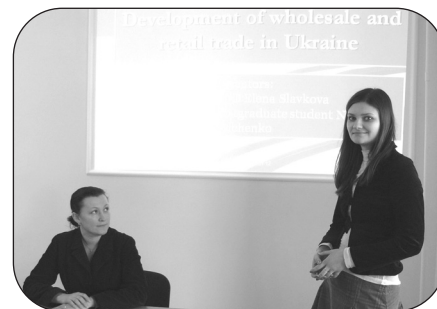
10-13 березня 2009 року відбулася світова конференція з птахівництва у м. Таба, Єгипет. У ній взяли участь 250 учасників з 12 країн світу (Туреччина, Франція, Німеччина, Єгипет, Україна, Росія, Бельгія, Велика Британія, США, Іспанія, Японія, Індія).

Молоді науковці Сумського національного аграрного університету виступили на конференції з доповідями: А.А. Фотіна – «Віруміцидні властивості «Бровадез-плюс» у птахівництві» та Ю.Є. Дворська – «Мікотоксини та безпека продукції птахівництва».

Економісти у Польщі

11-13 березня 2009 року у м. Варшава (Польща) відбулося засідання дорадчої служби CASE – Doradca, де обговорювалися питання інвестицій в українську економіку в умовах кризи. На цей захід були запрошені представники СНАУ – декан факультету менеджменту Славкова О.П. та аспірант кафедри менеджменту ЗЕД та євроінтеграції Волченко Н.В. Ними були представлені дослідження прогностичних показників розвитку економічної ситуації в Україні.

На сьогодні наш університет має сталі стосунки з дорадчою службою CASE – Doradca. На зустрічі була також розглянута можливість відкриття на базі СНАУ філії дорадчої служби CASE – Doradca.

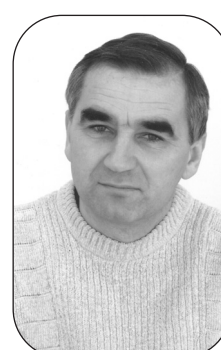

Вітаємо ювілярів!

25 березня відсвяткував 70-річний ювілей доцент кафедри годівлі тварин та технології кормів **Євген Пилипович Гунько** – викладач, який впродовж десятиріч працює в нашому університеті.

Вітаємо ювіляра з цією визначною датою, бажаємо довгих плідних років життя, творчої наснаги, міцного здоров'я та добробуту!

10 березня 2009 року відсвяткував свій 50-річний ювілей старший викладач кафедри фізичного виховання **Віталій Анатолійович Малаш**, який з 1983 року працює в нашому університеті.

Всі викладачі кафедри фізичного виховання висловлюють Віталію Анатолійовичу найщиріші вітання та побажання довгих років життя, міцного здоров'я, нових перемог та звершень!

захід

Урок-екскурсія

Нещодавно на базі Обласної бібліотеки ім. Н.К. Крупської відбувся візний урок-екскурсія з дисципліни «Маркетинг» для студентів 431 та 432 груп правового відділення коледжу Сумського НАУ.

Студентів радо зустріла співробітниця бібліотеки Білек Роза Аркадіївна і гостинно розташувала всіх у холі бібліотеки для ознайомлення з фотовиставкою митців Сумщини, яку можна назвати: «Зупинись, прекрасна мить!» Ці прекрасні фотокартини всі дивились із захопленням. Знайомство з прекрасним підняло всім присутнім настрій, додало наснаги.

Пізніше всіх студентів запросили в читальну залу №9, де викладач маркетингу Завадська Надія Миколаївна оголосила про початок заняття на тему: «Реклама». Відзначила, що метою заняття є знайомство не тільки з суттю, видами, завданнями реклами, а й з тими людьми, що безпосередньо займаються цими питаннями.

Перед студентами виступила начальник рекламного відділу газети «Данкор» Доморацька Юлія Василівна. Характеризуючи дане видання, вона зазначила, що газета посідає достойне місце серед мас-медіа Сумщини. Юлія Василівна охарактеризувала рекламний матеріал видання, роздала студентам у якості наочності останній номер газети.

Наступним етапом заняття була презентація реклами представником компанії «Центр європейських досліджень». Через мультимедійний проектор показано різноманітність та ефективність рекламного матеріалу.

Студенти з задоволенням та цікавістю сприйняли це корисне спілкування і від щирого серця подякували організаторам за змістовно поведений захід.

Самойленко А.М., заступник директора з виховної роботи Сумського коледжу СНАУ

аграрний ринок

Основні тенденції розвитку ринку молока

Молоко є одним із найважливіших продуктів, необхідних для здорового харчування, воно містить всі без винятку поживні речовини, незамінні для повноцінної життєдіяльності людини. Саме тому проблема виробництва молока і виготовлення молочних продуктів завжди є надзвичайно актуальною.

Сьогодні на світовому ринку молока зберігається стійка тенденція до зростання обсягів виробництва. Загальний обсяг у 2008 р. становив 692,7 млн. тонн, що на 2,2% більше, ніж у минулому. Що ж до виробництва саме коров'ячого молока, то воно займає найбільшу частку у загальній структурі – 84%. Світовий експорт молочних продуктів, порівняно з показниками минулого

який, за попередніми даними, збільшився майже на 50% і становить 4,5

млн. тонн, та поставок з Південної Америки, а саме з Аргентини та Бразилії, на 9%.

Після періоду значних обсягів експорту та рекордно високих цін сьогодні на світовому молочному ринку спостерігається слабка та нестабільна цінова ситуація. Серед фактів, що відіграли вирішальну роль у її становленні, можна назвати те, що світове економічне зростання на 2009 р. прогнозується на 1-2% нижче, ніж у 2005-2007 рр. (3,8%), доступними залишаються значні запаси продукції у Європейському Союзі, Сполучених Штатах Америки та Новій Зеландії, імпортерний попит зіткнувся із високими роздрібними цінами та економічною нестабільністю. А в Азійському регіоні китайський скандал із меламіном став тим фактором, що пошатнув попит споживачів на значну кількість продуктів, які можуть мати молочні інгредієнти.

Щодо прогнозу ситуації на світовому ринку молока та молокопродуктів на 2009 р., то він в значній мірі

залежить від фінансового стану провідних економік світу. На сьогодні прогнози експертів є не досить позитивними: так, у США, ЄС та Японії прогнозується падіння виробництва та попиту на молочні продукти. На основних азійських ринках ситуація залежатиме від Китаю та інших східних ринків.

Не вдалося оминати негативних наслідків світової фінансової кризи й молочній галузі України, яка останнім часом переживала досить складні часи: спостерігалася значне зменшення попиту на молочні продукти та продовжувався забій великої рогатої худоби через нерентабельність її вирощування. Хоча Україна, як і в минулому році, посідає десяте місце серед світових лідерів виробництва молока, в порівнянні з 2007 роком його виробництво у 2008 зменшилося на 4,1%, або на 500,3 тис. тонн. Всього у 2008 році виробництво молока склало 11,8 млн. тонн проти 12,3 млн. тонн у 2007. Нагадаємо, в 2007 році Україна на 9% понизила виробництво молока в порівнянні з 2006 роком. Виробництво молока в індивідуальних господарствах також зменшилося - на 11,3%, або на 103,4 тис. тонн, до 812,7 тис. тонн. Виробництво молока в сільськогосподарських підприємствах зменшилося на 10,6%, або на 17,8 тис. тонн, до 150 тис. тонн.

В першу чергу, зниження обсягів виробництва відбувається через скорочення поголів'я молочної худоби. За даними Мінагрополітики, на 1 січня 2009 року в Україні нараховува-

лося 2,9 млн. корів, що на 5,7% менше, ніж рік тому. При цьому поголів'я у великих сільгоспдприємствах зменшилось на 9%, а в приватних – на 6%. Не отримавши очікуваних заробітків на молоці, селяни просто пустили стада під ніж, що, враховуючи високі закупівельні ціни на м'ясо, виявилось більш вигідним. У середньостроковому періоді аналітики чекають скорочення поголів'я корів у населення і, відповідно, виробництва молока домогосподарствами, що приведе до зменшення сировинної бази для переробників.

Провідні українські експерти серед наслідків світової фінансової кризи зазначили негативні фактори, які впливають на вітчизняну молочну галузь. Окрім зменшення поголів'я, вони відмітили підвищення ціни на молочну сировину протягом 2008 року на 24,3%, а ціни виробників харчової промисловості, відповідно, – на 27,5%.

Подорожчання молочних продуктів, зокрема молока – на 26,1%, сиру – на 28,4%, масла – на 19,6%, призвело до зниження внутрішнього попиту на цю продукцію на 15-20% і скорочення обсягів її виробництва. І як наслідок, на сьогодні 13% підприємств молочної галузі призупинили виробництво, це в основному дрібні підприємства, але протягом року з ринку можуть піти і середні виробники. Саме про це та інші актуальні питання йшлося 19 березня на круглому столі «Основні тенденції розвитку ринку молока та молокопродуктів», організатором якого виступив центр стратегічних досліджень АПК

СНАУ.

Серед зовнішніх факторів впливу можна виділити поновлення Євросоюзом експортних дотацій на масло, сир, сухе молоко, що сприятиме погіршенню конкурентоспроможності молочної продукції; підвищення Російською Федерацією з 1 березня 2009 р. строком на 9 місяців імпортного мита на масло вершкове до 15%, на молоко та вершки згущені – до 20% та падіння попиту та значне зниження цін на сухе молоко та казеїн на зовнішніх ринках.

На даному етапі вітчизняна молочно-галузь потребує суттєвої державної підтримки. Усі негативні процеси, які ми спостерігаємо, останнім часом відбуваються дуже швидко, а Україна виявилася неготовою їм протистояти.

Тетяна Хворост,
експерт центру стратегічних досліджень АПК

2007 року, зріс на 2,7%. Це сталося в основному за рахунок істотного збільшення обсягів експорту США,

випуск-2009

Полку ветеринарів прибуло!

6 березня 2009 року, напередодні жіночого дня, в нашому університеті панувала піднесена й радісна атмосфера – квіти, посмішки, чудовий настрій... Але для факультету ветеринарної медицини цей день став подвійним святом: саме тоді 126 випускників отримали дипломи спеціалістів і, без перебільшення, пупівку в самостійне доросле життя. На святково вбраній сцені молодіжного розважального центру їм вручали дипломи і висловлюва-

ли добрі побажання ректор університету В.І. Ладика, начальник державного управління ветеринарної медицини в Сумській області О.А. Власенко, начальник управління ветмедицини в Сумському районі О.Ю. Ассорі, проректор з наукової роботи Т.І. Фотіна, декан факультету ветеринарної медицини О.Л. Нечипоренко, завідувач кафедри акушерства М.І. Харенко та інші викладачі.

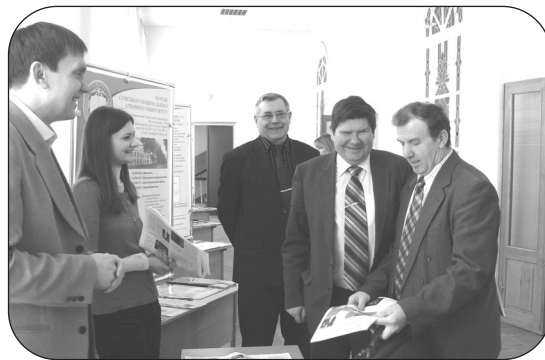
Одинадцять кращих випускників отримали дипломи з відзнакою. Це **Юлія Дахно, Марія Дречевич, Олег Закорецький, Марина Заремба, Віталій Костюченко, Людмила Кравець, Андрій Овчаренко, Світлана Півень, Юнона Попова, Уляна Савченко та Вікторія Троценко.**

Тож сподіваємося, що ряди фахівців ветеринарної медицини поповняться новими висококваліфікованими молодими й завзятими кадрами, адже для того, щоб добре проявити себе на новому місці роботи, у них є якісна освіта, що поєднує в собі теоретичні знання і практичні вміння. Головне – щоб було бажання працювати, а професія, яку вони обрали, приносила користь та задоволення.

Олена Мовчан

дорадництво

Фахівці теж вчаться

Можливо, колись давно було так, що наші дідуся й бабусі, отримавши вищу освіту, потім все життя могли пропрацювати на керівній посаді, і здобутих знань їм вистачало для того, щоб впровадити багатьох років почутися впевнено і бути фахівцем своєї справи. Напевне, так воно й було, адже в ті часи закони не змінювалися не те, що роками, а навіть десятиліттями, і один раз опанувавши правила ведення, наприклад, бухгалтерії, можна було користуватися цими знаннями аж до пенсії і бути при цьому компетентним працівником.

Але ж тих часів «правила гри» суттєво змінилися, і тепер так працювати не вийде, звісно, якщо вам небайдужа доля вашого підприємства. Змінюються закони, запроваджуються прогресивні технології, з'являються нові методи, і те, що вчора вважалося передовим та сучасним, на сьогодні вже стає застарілим. Тобто, щоб в теперішніх умовах утримати своє підприємство «на плаву», керівник чи провідний фахівець будь-якої галузі повинні стати «вічними студентами» і постійно прагнути до нових, найсучасніших знань. І допомагати їм в цьому – обов'язок вищих навчальних закладів як осередків науки.

Саме з цією метою впродовж лютого Сумським НАУ спільно з головним управлінням агропромислового розвитку облдержадміністрації було проведено навчання керівників та головних спеціалістів районних управлінь агропромислового розвитку, сільськогосподарських підприємств та фермерських господарств всіх форм власності.

На базі Глухівського,

Роменського, Охтирського та Сумського коледжів СНАУ відбулися семінари, на яких провідними науковцями університету були прочитані лекції з актуальних питань економічного розвитку, бухгалтерії, новітніх технологій у землеробстві і тваринництві тощо.

26 лютого у Сумському коледжі СНАУ був проведений завершальний етап навчання. Пленарне засідання відкрив перший заступник начальника головного управління агропромислового розвитку облдержадміністрації Володимир Шахов, який висловив глибоку вдячність керівництву університету та коледжів, а також науковцям СНАУ за високий рівень організації та проведення семінарів, за надану інформацію, яка в нинішніх умовах є актуальною та дозволить фахівцям-практикам приймати виважені управлінські рішення.

Відповідальний секретар приймальної комісії СНАУ Олександр Корнієнко розповів про кадрове забезпечення агропромислового комплексу Сумської області та умови вступу до університету.

Подальша робота проводилася за напрямками «Економіка», «Агрономія» та «Зоотехнія і ветеринарія», які ґрунтувалися на тематичних лекціях викладачів та науковців нашого університету.

Яскравою крапкою у закінченні навчання став концерт художньої самодіяльності, підготовлений студентами та викладачами Сумського коледжу СНАУ. Директор коледжу Петро Омеляненко не приховував гордості за таланти своїх вихованців. Пісні, танці, гуморески у їх майстерному виконанні – все це додало весняного радісного настрою та позитиву учасникам семінару.

Олена Мовчан

Лабораторія практичного права консультує: Пенсійне забезпечення в Україні (пенсія з інвалідності)

До трудових пенсій відповідно до статті 256 Кодексу законів про працю України відносяться наступні: за віком; по інвалідності; в разі втрати годувальника; за вислугу років. У попередній статті ми розглядали питання пенсії за віком.

Інший вид трудової пенсії – це пенсія з інвалідності. Вона є одним із видів соціального захисту працездатних. Її можна визначити як щомісячні грошові виплати з Пенсійного фонду, призначувані в разі встановлення медичним органом однієї з трьох груп інвалідності, які тягнуть повну або часткову втрату працездатності внаслідок трудового каліцтва, професійного чи загального захворювання, з інших причин.

Слово "інвалідність" (від лат. invalidus – безсилий, слабкий) означає нездатність людини працювати за своєю професією чи взагалі внаслідок захворювання або вродженого дефекту розвитку.

Інвалідність у юридичній літературі визначається як посвідчення медичним органом стану здоров'я, за якого громадянин унаслідок хронічного захворювання чи анатомічних дефектів, котрі спричиняють стійке, попри лікування, порушення функцій організму, змушений припинити професійну працю чи, може працювати в разі значних змін звичайних умов праці.

Згідно з Законом "Про основи соціальної захищеності інвалідів України" від 21.03.91, інвалідом є особа зі стійким розладом функцій організму, обумовленим захворюванням, наслідком травм чи уроджених дефектів, що приводять до обмеження життєдіяльності, до необхідності соціальної допомоги й захисту.

Встановлення інвалідності проводить МСЕК, функції яких регламентуються спеціальною інструкцією "Про встановлення груп інвалідності", затвердженою Міністерством

охорони здоров'я України та узгодженою з Федерацією профспілок України 28 грудня 1991 року. Залежно від ступеня втрати працездатності інвалідність диференціюється на три групи: I, II та III.

Підставою для встановлення I-ї групи інвалідності є різко виражене обмеження життєдіяльності, обумовлене захворюванням, наслідком травм, уродженими дефектами, що призвело до різко вираженої соціальної дезадаптації, неможливості навчатися, спілкуватися, контролювати свою поведінку, рухатися, самостійно себе обслуговувати, брати участь у трудовій діяльності, якщо зазначене порушення викликає необхідність постійної сторонньої допомоги.

II група інвалідності встановлюється особам, які не потребують постійної сторонньої допомоги, але мають надто виражені порушення функцій організму, що утруднюють можливість навчатися, рухатися, брати участь у трудовій діяльності, або коли окремі види праці можуть бути доступними тільки у спеціально створених умовах.

Особам з обмеженням життєдіяльності внаслідок порушення функцій організму, обумовлених хронічними захворюваннями, наслідком травм, уродженими дефектами, що призводять до значного зниження працездатності, встановлюється III група інвалідності. Вона дає підставу для переведення працівника за станом здоров'я на легшу чи меншу за обсягом роботу, на роботу, яка потребує нижчої кваліфікації.

У деяких випадках для призначення пенсії з інвалідності юридичне значення має час настання інвалідності, визначуваний у рішенні МСЕК про встановлення інвалідності.

Законодавством передбачено також строки встановлення групи інвалідності. Вони встановлюються

залежно від стану здоров'я, віку інвалідів. Оскільки інвалідність настає внаслідок будь-якого захворювання, то може настати й одужання. Тому залежно від порушень функцій організму з метою нагляду за ефективністю лікування проводиться періодичний огляд інвалідності через 1-3 роки.

Жінкам і чоловікам, які досягли відповідно 55- і 60-річного віку, громадянам, які страждають на певні захворювання чи мають анатомічні дефекти й деформації, а також деяким категоріям інвалідів на випадок стійких, необоротних морфологічних змін і порушень функцій організму інвалідність встановлюється безстроково.

Законодавство про пенсійне забезпечення вирізняє два види пенсії з інвалідності залежно від причин інвалідності:

пенсії з інвалідності внаслідок трудового каліцтва чи професійного захворювання;

пенсії з інвалідності внаслідок загального захворювання (у тому числі не пов'язаного з роботою, інвалідності з дитинства).

Пенсія з інвалідності внаслідок трудового каліцтва чи професійного захворювання призначаються незалежно від стажу роботи. Правом на таку пенсію користуються особи, що підлягають обов'язковому державному соціальному страхуванню, тобто які працюють у порядку трудових відносин на всіх виробництвах незалежно від виду власності та організаційно-правових форм підприємств і організацій. При цьому не має значення, на постійній, сезонній чи тимчасовій роботі отримано трудове каліцтво чи професійне захворювання, на основній роботі чи на роботі за сумісництвом.

Особі, які стали інвалідами через каліцтво чи захворювання, отримане в період роботи не за трудовим, а за

цивільно-правовим договором (підряду, доручення, комісії), пенсіями за нормами трудового каліцтва не забезпечуються. Їм може бути призначена пенсія з інвалідності внаслідок загального захворювання за наявності необхідного стажу роботи.

У разі ушкодження здоров'я громадянина, який не підлягає державному соціальному страхуванню, організація чи громадянин, відповідальні за заподіяну шкоду, зобов'язані компенсувати потерпілому витрати, пов'язані з відновленням його здоров'я, а також шкоду, викликану втратою чи зменшенням його працездатності, у розмірі, нарахованому стосовно до заробітної плати відповідної категорії працівників, якщо інше не передбачено законом.

Законодавство широко тлумачить поняття "трудова каліцтва", відносячи сюди не лише каліцтво, отримане під час виконання трудових функцій, а й інші випадки.

Інвалідність внаслідок трудового каліцтва визначається тоді, коли нещасний випадок стався за обставин і умов:

під час виконання трудових обов'язків (у тому числі у відраженні), а також вчинення будь-яких дій в інтересах підприємства чи організації, хоч би й без спеціального доручення;

дорогою на роботу чи з роботи; на території підприємства, організації чи в іншому місці роботи впродовж робочого часу (включно з установленими перервами), протягом часу, необхідного для впорядкування знаряддя виробництва, одягу тощо перед початком чи по закінченні роботи;

поблизу підприємства, організації чи іншого місця роботи впродовж робочого часу (включно з установленими перервами), якщо перебу-

вання там не суперечило Правилам внутрішнього трудового розпорядку; під час виконання державних чи громадських обов'язків;

під час виконання дій з урятування людського життя, з охорони державної, колективної та індивідуальної власності, а також з охорони правопорядку.

Інвалідність внаслідок трудового каліцтва встановлюється на підставі акта про нещасний випадок, складеного за місцем роботи, або рішення суду про факт травмування на виробництві.

(закінчення у наступному номері)
Будемо раді дати Вам відповіді на запитання правового характеру, які для Вас є актуальними.

Звертайтеся за допомогою до Лабораторії практичного права юридичного факультету ЧНАУ.

Ми знаходимося в головному корпусі, аудиторія 01.

Тел. 78-76-42

e-mail: snajurklinika@mail.ru

www.lawlab.nm.ru

Консультував Ярослав Олексенко, студент 4 курсу юридичного факультету

ТВОЄ ЗДОРОВ'Я

Туберкульоз: міфи і реальність

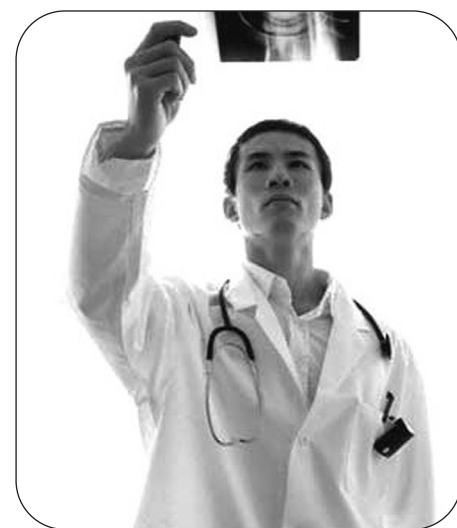
Щороку в світі захворює на туберкульоз 10 млн. чоловік, 3 млн. вмирають, з яких 8 тис. щоденно.. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, у близько третини населення нашої планети туберкульозна паличка вже міститься в організмі. В Україні епідемія туберкульозу зареєстрована з 1995 року. Вона прогресує і набуває широких масштабів. За даними статистики, в Україні щодня реєструється 82 випадки захворювання людей і 30 випадків смерті. Смертність від туберкульозу в Україні - найвища серед всіх інфекційних патологій, разом узятих.

Як це не банально, але серед причин поширеності захворювання в нашій країні - елементарна необізнаність. Відсутність інформації, як повелося, народжує забобони й міфи.

Міф 1. На туберкульоз хворіють тільки бідні. Твердження, що забезпечені люди не хворіють - міф. Свідомо тому - багатовисхідні випадки захворювання в елітних столичних кругах, а також довгий список знаменитостей, що в різний час хворіли на туберкульоз. Паличка Коха не розрізняє соціального статусу і з однаковою ефективністю заражає бідних і багатих. Високий темп життя, інформаційний натиск, постійний "брак часу", а, отже, нерегулярне і незбалансоване харчування - це все стресові моменти, які призводять до зниження захисних сил організму і сприяють розвитку захворювання.

Міф 2. Туберкульозом можна заразитися тільки від хворої людини, яка виділяє паличку туберкульозу, при безпосередньому контакті з нею. Та насправді здорова людина, як правило, заражається від хворого і частіше повіт-

ряно-крапельним шляхом. Але заразитися можна і від хворої тварини (при догляді за твариною або при споживанні від хворих тварин м'яса, молока, сметани, масла, сиру, кисло-молочних продуктів). Хворі на туберкульоз тварини виділяють мікобактерії з мокротою, слиною, фекаліями, сечею, заражаючи пасовища. Заразитися можна де завгодно - в магазині, в суспільному транспорті, в гостях. Рознощиками туберкульозу можуть бути мухи і таргани. Зараження можливе при поцілунок, дукорванні чужої цигарки або через книгу. Збудник цієї небезпечної хвороби - мікобактерія туберкульозу, - була відкрита у 1882 році німецьким вченим Робертом Кохом. З тих пір вона називається паличкою Коха. Мікобактерії туберкульозу украй стійкі до холоду, тепла, вологоти і світла. У вулицному пілі палички Коха зберігаються протягом трьох місяців, стільки ж вони можуть залишатися

живими на сторінках книг. У воді мікобактерії туберкульозу зберігаються протягом 150 днів, а в молоці і молочних продуктах - 8-10 міс., в річкової воді живуть до 5 міс., в ґрунті 1-2 міс., у фекаліях і на пасовищах - більше 1 року. При температурі мінус 23 градуси палички Коха зберігають життєздатність протягом... семи років. Але прями сонячні промені вбивають їх протягом 2-6 годин, і при нагріванні до температури вище плюс 85 градусів мікобактерії гинуть через півгодини. Паличка Коха гине при дії на неї речовин, що містять хлор.

Міф 3. Якщо в організм потрапила туберкульозна паличка, то людина обов'язково захворіє на туберкульоз. Не кожен, хто отримав паличку Коха, негайно захворює. Із 100 чоловік, заражених туберкульозною паличкою, захворює лише 5, інші спокійно співіснують з нею, їх імунна система протягом довгого часу тримає туберкульозну паличку під контролем. Медики їх називають "інфіковані туберкульозом". Проте, якщо ослаблення захисних сил організму, паличка Коха, що дремає, може почати розмножуватися і викликати хворобу. Що ж сприяє "вибуху цієї міни"?

- Існують вагомі докази того, що голодування або недостатність їжі, незбалансоване харчування знижують опірність організму.

- Куріння тютюну і вживання великої кількості алкоголю, споживання продуктів, що містять консерванти, харчові барвники, стабілізатори значно знижують захисні сили організму.

- Інші захворювання. До туберкульозу також схильні ВІЧ-інфіковані, хворі на діабет, лейкоз.

- Стрес. Доведено, що стрес і депресія негативно впливають на стан імунної системи. А ми всі зараз знаходимося в стані "хронічного" стресу.

Міф 4. Туберкульозом вражаються тільки легені у людини. Ні, не тільки, він вражає різні органи і тканини: очі, кістки, шкіру, сечостатеву систему, кишечник, головний мозок тощо. Але

найчастіше зустрічається туберкульоз легень.

Міф 5. Міф про те, що давно минули ті часи, коли хвороба, звана у минулому сухотами, була невиліковна, а сьогодні туберкульоз добре лікується. Ви глибоко помиляєтеся, вона не переможена до цих пір. Причому зараз, коли з'явилися різні ефективні лікарські препарати, туберкульоз повернувся до людей в своїй новій, стійкій до більшості ліків формі. У лікуванні туберкульозу найголовніше - чітке дотримання всіх рекомендацій лікарів. Неправильне лікування приносить більше шкоди, чим користі, оскільки воно перетворює легко виліковну форму хвороби на важковиліковний лікарсько-стійкий туберкульоз. І тоді вже вилікувати туберкульоз - довга, болісна, дорога і не завжди успішна процедура. Правильне лікування звичайного (чутливого) туберкульозу майже завжди закінчується повним одужанням.

Міф 6. Україна постраждала від аварії на Чорнобильській АЕС, і рентген-обстеження жителям України шкідливо, його потрібно проводити тільки у виняткових випадках, тому що це несе додаткове променеве навантаження. Якщо говорити про профілактику і попередження туберкульозу, то для цього грізного захворювання "виняткових" випадків не буває. А якщо "він" настає, то, як правило, це вже далеко запущений, поширений, "квітучий" туберкульоз. Тому, для своєчасного виявлення туберкульозу необхідно щорік проводити флюорографічне обстеження легень. Одне рентгенівське обстеження протягом року абсолютно безпечно для здоров'я людини, навіть для тих, хто безпосередньо постраждав від аварії на ЧАЕС. Адже туберкульоз може протікати без явних клінічних симптомів, і початкові стадії його можна виявити лише при своєчасному рентгенологічному обстеженні.

Лариса Самсоненко

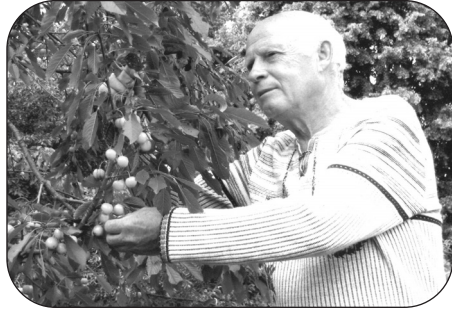

поетична сторінка

«Приречений у завтрашньому часі...»

Тримаю в руках книгу... «Королівський вінок сонетів» сумського поета Юрія Назаренка, за яку у 2004 році він був удостоєний високої нагороди – Всеукраїнської літературної премії імені Олександра Олеся. Напевне, людині, далекій від тонкощів літературознавства, ця назва книги мало про що говорить і не дає уявлення про масштаб та неосяжність титанічної творчої праці, здійсненої автором. Варто тільки зазначити, що до Юрія Назаренка таке не вдалося нікому: королівський вінок сонетів донедавна існував лише теоретично. Поети багатьох світових літератур бралися за створення такої форми, але, не витримавши інтелектуального та психологічного напруження, з гіркою констатували, що «корону корон» створити неможливо...

Дичка
Прибилось зерно... Невідомо звідки...
І в час, коли природа хліб вчина,
Із-під стіни похилої повітки
Зашелестіло дике грушеня.

Покручене, воно й зростало кволо
На тиху радість зайця-русака...
Його стіна тиснула, ніби воло
Святкового, під лезо, гусака.

Не вмовиш ні травицю, ані квітку
У чорторій замшілої п'їтми...
Я розламав стару, горбату клітку –
О білий світе, бранку обійми!

Благеньку попелюшку і нікчему
У свято різноколірне пусти...
О грушо! Відболій в собі прищепу:
Одійде біль – красунею рости!..

Твій бал прийде, – і білопінну свічку,
Твою, малу, підійме над всіма.
Не відцурай, якщо й забудеш, дичку,
Вона тебе, красу твою, трима.

Якщо ж духмяним плодом не одразу
Зазолотіє гілка молоде,
Вона ганьбу поспішну і відразу
Від тебе, наче мати, відведе...

Кладка
Злегка потойбіч шелеснула гілка...
Ти підійшла до води уночі...
Місяць русявий, прудкий, наче білка,
Зручно вмовистивсь на твоєму плечі.

«Люба!..» «Коханий!..» – і сріберна кладка
Перехопила пружну течію...
Тьохнула в серці моему здогадка,
Ніби довірився я солов'ю.

Випали з рук недостругані весла,
Защбетали з-під ніг камінці...
Лячно здригнулася кладка і щезла,
Безлічю скалок розтала в ріці...

Я не стривожу її, нешироку,
Весел повік не торкнешся рука...
Квилить вода. І на відстані кроку
Сріберно зваблює кладка хистка...

Життя і творчість Юрія Назаренка - це саме той випадок, коли в одній особистості гармонійно поєдналися «фізик» і «лірик»: він отримав дві вищих освіти, закінчивши Київський політехнічний інститут та Московський літературний інститут. Інженер-конструктор, винахідник, лауреат премії «За особливо важливі досягнення у науково-технічному прогресі» – і член Національної спілки письменників України, автор шести поетичних збірок, керівник літературної студії «Зерна»... Ось така непересічна особистість, талановита, творча людина.

Наразі Юрій Йосипович працює в Сумському НАУ на посаді завідувача лабораторії випробувань будівельних конструкцій.

Олена Мовчан

ПОСМІХНІТЬСЯ

1 квітня – Всесвітній день гумору

1 квітня – веселе свято гумору, жартів та сміху. За традицією, у цей день прийнято жартувати над друзями, членами родини, колегами по роботі й т.д. Ці жарти звичайно спрацьовують, якщо людина забула, яке сьогодні число. Традиційний вислів цього дня – «У вас вся спина біла!»

Як нам стало відомо, більшість людей таки збираються розіграти кого-небудь зі своїх знайомих. Так що будьте насторожі, запастіться почуттям гумору, набором свіженьких жартів і забавних віршиків, на розиграші не ображайтеся, а відповідайте ними ж. Веселіться, адже сміх, як відомо, продовжує життя!

А ми пропонуємо до вашої уваги гумореску, яку написав **В.П. Курган**, професор кафедри економіки та контролінгу.

Баран – альпініст

Дня погожого, хоча й осінньої пори,
Упав Баран з високої гори.
Котився він до річки, аж до броду,
Зіп'явся там на ноги, утупився на воду.

Все тіло ние й кісточки болять,
Думок немає, а треба зрозуміти,
Чому козел міг спритно так скакати,
А він, Баран, зміг тільки "полетіти"...

Ще ягням він мріяв підкорити гору,
До сонця досягти, позолотитись в сляві,
Щоб весь овечий рід, задравши очі вгору,
Здивовано радів, насмішки були б зайві.

Збувалась мрія – немовби на парад

Баран зібравсь, прикрасив віттям роги;
Попереду Козел (це теж рідний брат)
Скакав упевнено, показував дорогу.

Все вище й вище, далі горизонт,
Та серце ние, щось стискає горло,
Ні "бе", ні "ме" – мовчить натужно рот...
А що ж Козел? – Він виступає гордо!

Баран ступив ще крок,
поглянув на дорогу, –
Вона підступна, бо стрімка скала.
А ноги вже тремтять, тяжіють роги
І очі застилає пелена.

Поглянув вниз – нема отари
(серце стисло!)
Та до вершини близько – кроків з п'ять,
А там і Сонце, й Сяйво променисте...
Тоді – вперед! Козел ще не верта назад?!

...Отямивсь на землі, задумавсь
(чи не вперше!),
Чому не він, а пан Козел
із скелі іскри креше?
Нарешті зрозумів, хоч дуже пізно:
З Козлом у них не стільки роги,
скільки ноги різні!

Отож, Баран – і на горі Баран:
І там не зрозумів, що хибний обрав план.

Якщо лиш в роздумах сягаєш
десь за хмари,
Не покидай ти рідної отари!

роздуми

Де що про весну

Весна прийшла! Чи варто звертати увагу на такі дрібниці, як снігопад і температура нижче нуля, коли на дворі березень? Студенти чекають тих днів, коли стане тепло, розпустяться на деревах бруньки і зовсім не залишиться часу на навчання. У кожного свої причини чекати весни: сонечко, любов, кульбаби або алергія. Думки пурхають з місця на місце, немов перші метелики. Настрій – краще нікуди. Душа жадає творчості. На зміну лижам і ковзанам котяться ролики й хвилі. Окрім добре забутих за зиму захоплень, щороку винаходяться нові способи веселого або, навпаки, серйозного проведення часу. Дізнатися, які асоціації викликає час калюж і сонця, і які плани виникають в головах неспокійних студентів, – завдання цікаве. Варто тільки відправитися в подорож по коридорах і алеях рідного вишу, що я й зробила.

За фігурою до спортзалу

Як відомо, види спорту діляться на літні та зимові. З настанням весни лижі, сноуборди, ковзани і санки відправляються в комору до наступного снігу. Ноги взуваються у кросівки і самі біжать на вулицю. Навіть найледаччіші сповзують з диванів і починають вранці займатися зарядкою. Дівчата в очікуванні пляжного сезону починають відвідувати покинуті взимку аеробіку і шейпінг. Всі прагнуть стати стрункими й рухливими. Разом з першим весняним сонцем, як правило, починається марш-кидок до ідеальної фігури. Правда, роки практики показують, що за пару місяців реально схуднути або накачати м'язи навряд чи вийде. Але, не дивлячись на те, що цей факт всім відомий (а багатьма перевірений на власному досвіді), все одно спортивні зали щовесни поповнюються досить великою кількістю тих, хто бажає відкоригувати свою зовнішність.

Звичайно, це тільки крапля в морі під назвою «весна». Весна, яка одна на всіх, але для всіх різна. Хтось закохується, хтось йде на аеробіку або вчиться кататися на роликах. Одні цілими днями пропадають на вулиці, інші пишуть курсові. Кожен шукає собі заняття до душі. Але і студентів, що сидять в бібліотеці, і викладачів, заклопотаних своїми справами, об'єднує радість від сонця і зелені, від всього того, що дарує нам весна.

Лариса Самсоненко

УНІВЕРСИТЕТ НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО ІНЖЕНЕРИВАННЯ Сумського НАУ

оголошення

Додайте барв до життя!

Погодьтеся, у світі небагато речей, які здатні так прикрасити життя та доставити таку ж радість, як квіти. Жодне свято не обходиться без них. Квіти постійно присутні у нашому житті. Дивлячись на розкішний букет, що стоїть у вазі на вашому столі, ви кожного разу мимоволі пригадуєте і якісь моменти святкування, і ту людину, що вам ці квіти подарувала... А кімнатна рослина у стильному горщику прикрашає кімнату та додає їй затишності, покращуючи при цьому ще й мікроклімат приміщення. То що вже й казати про пишну клумбу, яка впродовж всього сезону милує око не тільки вам, а й усім, кому пощастить бувати біля вашого будинку чи присадибної ділянки!

Отже, без перебільшення можна сказати, що квіти підсилюють позитивну, добру енергетику вашої оселі. А надто, якщо ці рослини вирощені вмілими, дбайливими, досвідченими руками справжніх фахівців своєї справи.

Тож поспішайте: у тепличному комплексі сектору озеленення СНАУ наразі можна придбати букети, кімнатні квіти, розсаду однорічних та багаторічних квітів високої якості та за доступними цінами.

Довідки за телефонами:
8-050-648-06-35, 8-066-105-64-36,
8(0542)62-78-18.

* Низинна частина Білопілья з опівнічної сторони, підіймає так звану городинську гору, де провадилась розкопки Вишського городища.

художня самодіяльність

Наші перлини – 2009

Нещодавно в нашому університеті відбувся вже традиційний фестиваль художньої творчості «Наші перлини», де свої таланти й майстерність продемонстрували представники майже всіх факультетів.

Як же ж цікаво було побачити своїх викладачів у таких незвичних образах: не в аудиторії, не за кафедрою, не за викладацьким столом, а на сцені – з пісню, поезією, гумором, запальним танком! Вечір пройшов у творчій, радісній, піднесеній атмосфері. А для тих, хто не зміг потрапити до залу, - наш фоторепортаж з місця події. На жаль, через обмеженість газетної площі до нього увійшли не всі номери, тож наступного разу приходьте на концерт, щоб не пропустити нічого, переконую – не пожалкуєте!

Вельмишановна Віконтеса Ван Вікторі Інборн Фортуна (для друзів і родичів – просто Вікі) рахує, читає та дотримується режиму дня не гірше за деяких студентів. А допомагають їй Олена Крекотень та Ірина Ляшенко.

Механіки переконують присутніх, що краще за їхніх хлопців немає й бути не може. Мимоволі починаєш їм вірити... Оце агітація!

Хореографічна група ПФ так запально танцювала «Сіртакі», що дуже важко було всидіти в залі, і, напевне, не тільки мені!

Лопе де Вега. «Собака на сні». У ролі Діани, графині де Бельфлор - Світлана Несветова. А що? Нічим – ні красою, ні талантом – не поступається Маргариті Тереховій...

А це вже майже балет! Пам'ятаєте оті високі підтримки? Ніжно, лірично, майстерно... Для нас танцюють Тетяна Турова та Роман Нештенко.

Співачка, танцюристка, аспірантка і, нарешті, просто красунечка – це все наша Тетянка Турова!

«Чао, бамбіно, сорі!» - французькою мовою прощаються з кимсь нам невідомим Людмила Жарікова та Олена Крекотень.

Катерина Неліна та Ірина Пінчук співають нам про мамину вишню.

Чий же це виступ викликав таку бурю емоцій у глядацькому залі?

«Смажений кабаччик»... ой, вибачте, «Моя ти люба» Юрія Скрипника... Хто був у залі, той пам'ятає шалений успіх цього номеру!

Економісти, як завжди, неперевершені! Викликали у глядачів такий шалений шквал позитиву та життєрадісності! Супер!

Фінальний акорд фестивалю. На сцені всі учасники дійства.